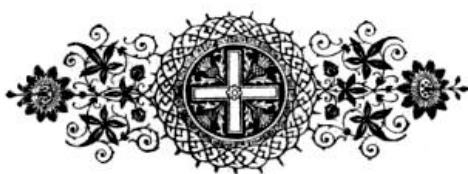

"HOMILETYKA"

NON EST POTESTAS NISI A DEO

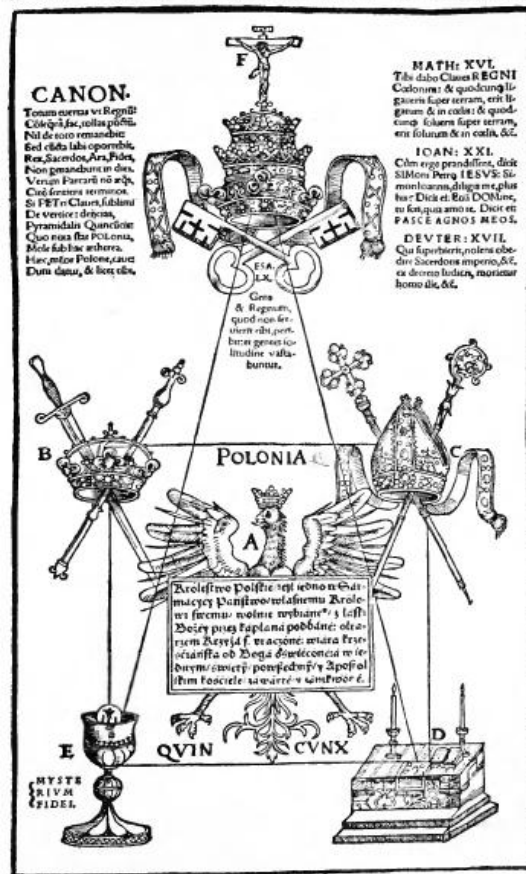
ROM. XIII, 1.

KRAKÓW 2019

www.ultramontes.pl

TYPVS POLONIÆ REGNI.

Wizerunk Królestwa Polskiego.

NON EST POTESTAS NISI A DEO

Rom. XIII, 1.

Wielkie odkrycia i wynalazki nowoczesne, ciągłe ulepszenia w przemyśle, budowie maszyn a szczególnie w dziale elektryczności, olbrzymie postępy we wszystkich dziedzinach sztuki i wiedzy dostatecznie przekonywają, że dla człowieka w zakresie naturalnym nie ma nic trudnego, gdyż opanował stworzeniem i uczynił je sobie podwładnym. Mówić o tym możemy z chlubą dla ducha ludzkiego, szkoda jednak, że z tymi zdobyczami nastąpiły godne pożałowania błędy i zdrożności. Rodzaj ludzki a szczególnie część jego wykształcona, dorobkiem swoim pyszna i zaślepiona, zapomniała o Tym, od którego pochodzi wszelkie dobro; owszem, co gorsza, ludzie odsuwają wszelką myśl wdzięczności, że Bóg im dał tak wielką władzę, i zaprzeczają pochodzenia wszelkiej władzy ludzkiej od Pana wszechświata. Nauka materialistów i racjonalistów zyskiwała tu coraz więcej adeptów.

Stąd pochodzi pogarda powagi Pana Boga i Kościoła, odmowa dlań posłuszeństwa, lekkomyślne przekraczanie Jego przykazań i groźny okrzyk: *Non serviam*. Wśród takich okoliczności przedstawienie w krótkości wszechwładzy Pana Boga i zależności od Niego wszelkiej władzy ziemskiej będzie nie bez pożytku dla pasterza dusz, który na mocy swego posłannictwa jest przede wszystkim powołany do obrony praw Bożych i przeciwstawiania prawdy – błędowi. Pójdziemy tu za nauką znakomitego teologa Leonarda Lessiusa (1), który w księdze dziesiątej dzieła swojego *De perfectionibus moribusque divinis* mówi *de supremo dominio jurisdictionis Dei*.

1. *Dominium jurisdictionis* zależy w ogólności na zwierzchnictwie ponad innymi i pokazuje się na zewnątrz w aktach rozkazu, zakazu, pozwolenia, kary i nagrody.

Jest rzeczą zupełnie jasną, że Bogu, jako Stwórcy i Rządcy świata i Panu nieba i ziemi, takie zwierzchnictwo w najwyższym stopniu przysługuje; kto zaś tego zaprzecza, albo fałszywie sobie przedstawia Pana Boga albo jest zupełnym ateuszem. Nadto, Bóg, jako *ens a se*, posiada to zwierzchnictwo ze samego siebie, władcy zaś ziemscy mają je od Niego drogą przekazu; według swego zakresu jest ono powszechnym u Boga a ludzkie, jako uczestnictwo w Boskim, jest więcej lub mniej ograniczonym. Z tego powodu mocarze ziemscy, podobnie jak Aniołowie i Święci w niebie, są Bogu we wszystkim podwładni, ponieważ od Niego istotnie zależą. Stąd też pochodzą wspaniałe Jego tytuły: *Rex regum, Dominus dominantium* (2), *Solus Dominus, Solus Altissimus*, co oznacza, że wobec Niego nawet wielcy tego świata są *subditi, servi, mancipia* (3).

Tak samo nierozumne stworzenia i najdziksze elementy poddają się dobrowolnie Jego rozkazom. Czyż krzak, który się palił a nie spłonął, – laska Mojżesza zamieniona w węża, – woda, która w oczach Faraona w krew się zamieniła, – Jordan, który swoje wody w przeciwną stronę zwrócił, – morze, które pod nogami Pana Jezusa tężało i uspokajało się na Jego słowo, nie głoszą władzy Tego, o którym Dawid mówi: *Który patrzy na ziemię i czyni, że drży, który dotyka gór i kurzą się* (4), i znowu: *Góry się jako wosk rozpląnęły przed Obliczem Pańskim, przed Obliczem Pana wszystka ziemia!* (5) Czyż one nie należą do tych, o których natchniony na wyspie Patmos Apostoł mówi: *A wszelkie stworzenie, które jest na niebie i na ziemi i pod ziemią i co w morzu jest i co w nim, wszystko słyszałem mówiące: Siedzącemu na stolicy i Barankowi błogosławieństwo i cześć i chwała i moc na wieki wieków* (6).

Dominium zatem Pana Boga nie zna w rzeczywistości żadnych granic ani w swojej rozciągłości ani w mocy, ponieważ tenże Bóg nie jest obowiązany nikomu składać liczby a wyższym jest nad wszelkie kresy przestrzeni i czasu. Jakże małymi są wobec Boga mocarze ziemscy, obowiązani do składania rachunków z użycia nadanej im władzy! Panują nieraz nad małym kawałkiem ziemi a i tę władzę dla licznych przyczyn często tracą. Właściwie więc Apostoł nazywa Pana Boga *Rex saeculorum, in cuius ditione omni tempore universa sunt posita, cuius voluntati nemo potest resistere.*

Stąd także wypływa, jak zarozumiale i bluźnierczo twierdzą ci, którzy mniemają, że człowiek jest niepodległym i wyjętym z pod władzy Pana Boga; zapoznają, iż *dominium jurisdictionis eminentissime est in Deo*, jak mówi Lessius. Więc i władza rozkazywania i zakazywania, karania i nagradzania jest u Boga nieograniczoną. Jest On najwyższym Zakonodawcą i, chociaż, jako taki, mógł nas zobowiązać do wykonywania wszelkiego dobra możebnego, nawet rad ewangelicznych i najsurowszych uczynków pokutnych, a zakazać pod grzechem wszelkiej przyjemności a jednak tego nie uczynił, nie dowodzi to w Nim wcale braku władzy i prawa, ale raczej jest skutkiem Jego dobroci, gdyż pragnie na nas wkładać słodkie jarzmo a nie ciężkie brzemie.

Człowiek ze swojej strony obowiązany jest do wiernego spełniania woli Bożej. Kto to wykonywa, ma życie uporządkowane i spokojne; po śmierci w nagrodę otrzymuje niebo, jako już na ziemi doznaje słodczy i podwyższonym jest w godności, że się Bogu poddaje, ponieważ *Deo servire – regnare est*. Kto zaś tego nie spełnia, powstaje przeciwko Bogu i grzebie szczęście swoje. *Supremus Dominus* dosięga także grzesznika: "Niszczy narody i państwa, gdy zechce; na Jego rozkaz otwierają się upusty niebieskie i ziemię w cmentarzysko zamieniają; spada deszcz ognisty i pożera miasta z ich mieszkańcami; choć wielkie są skutki gniewu Jego, mógłby On jeszcze większe sprowadzić". Tu należą słowa Proroka: *Kto się bać nie będzie Ciebie, o Królu narodów?* (7) i upomnienie Psalmisty: *Służcie Panu w bojaźni... chwycicie się nauki, by się kiedy nie rozgniewał Pan!* (8)

Ta okoliczność winna napęlić stworzenie bojaźnią Bożą. Któż jednak nie powinien Mu także ufać z radością, gdy równie wielką jest Jego władza do nagradzania sług swoich? Książęta tego świata dostarczają swoim wiernym poddanym pieniędzy, tytułów i dostojęństw, Wszechmocny zaś nie tylko to daje sprawiedliwym, ale także pełność życia i siły, bogactwa, mądrość i władzę i, co większa jeszcze, szczęśliwość wieczną. Stąd i tu się stosują słowa Psalmisty: *Panie, któż podobien Tobie?* (9) Czyż na podobieństwo niewolników względem

swoich panów nie powinny oczy wszystkich ludzi być skierowane ku Bogu, aby z radością i wdzięcznością uznawać Jego panowanie nad sobą?

2. Takie stanowisko winni zajmować przede wszystkim ci, którzy na świeczniku są postawieni i nad innymi przełożenie sprawują. W uszach ich ustawicznie brzmieć mają słowa Apostolskie: *Nie masz zwierzchności, jedno od Boga, a które są, od Boga są postanowione* (10). Moc przełożonych na ziemi jest uczestnictwem w *dominium* Pana Boga, który jako sprawca natury w zakresie przyrodzonym i jako sprawca łaski w zakresie nadprzyrodzonym częstkę swojej władzy przelał na ludzi.

W zakresie naturalnym dał Pan Bóg ludziom owe prawa, których potrzebuje rodzaj ludzki do swojego zachowania i rozwoju; dał naturze ludzkiej pewne przepisy, od których zależy porządek i trwałość społeczeństwa. Stąd niższy ma być podporządkowany wyższemu, słabszy – mocniejszemu, skutek – przyczynie, część – całości. I dlatego Aniołowie jako wyżsi mają władzę nad światem widowym jako niższym, ojciec nad dziećmi, mąż nad żoną, państwo jako całość nad pojedynczymi obywatelami. Widoczną jest rzeczą, że porządne społeczeństwo bez tych praw istnieć nie może i dlatego położył je Pan Bóg jako fundament pod naturę ludzką. Podobało się również Bogu ustawy te ponownie wzmocnić prawodawstwem pozytywnym. Stąd przykazanie: *Czczij ojca twego i matkę swoją* (11) i upomnienia Apostoła: *Synowie, bądźcie posłuszni rodzicom waszym w Panu* (12), *Żony niechaj będą poddane mężom swym jako Panu..., jako Kościół poddany jest Chrystusowi* (13). *Bądźcież tedy poddani... królowi jako przewyższającemu... książętom jako od niego posłanym ku pomście złoczyńców a ku chwale dobrych* (14) – są zdaniem, dowodzącymi z jednej strony istotnej władzy w panach ziemskich a z drugiej – pochodzenia tejże od Boga.

Pod względem nadprzyrodzonym dał Pan Bóg ludziom władzę i środki, których potrzebują do osiągnięcia celu nadprzyrodzonego. Pierwszym posiadaczem tej władzy jest Chrystus Pan, Syn Człowieczy. Nie tylko jako Bóg, ale także jako Człowiek Pan Jezus na mocy połączenia hipostatycznego z Bóstwem posiada najwyższą władzę panowania i to naprzód z prawa przyrodzonego, jako wyższy rządzi niższym, po wtóre z pozytywnego rozporządzenia, którym Ojciec ustanowił Chrystusa dla Jego człowieczeństwa Królem nieba i ziemi. Tu się odnoszą słowa prorockie, dotyczące się Mesjasza: *Dam Ci pogany dziedzictwo Twoje a osiadłość Twoją kraje ziemi* (15), jak również słowa Zbawiciela: *Dana mi jest wszystka władza na niebie i na ziemi* (16) i pełne znaczenia wyrażenie Apostolskie: *Bóg wywyższył Go* (17).

Najwyższa władza Chrystusa, Syna Człowieczego, rozciąga się do wszystkiego, co zmierza do szczęścia ludzi: do posługi Aniołów, którzy mają nam pomagać do zbawienia; stąd może dusze ludzkie oddawać w opiekę Aniołów a władzę złych duchów według upodobania ścieśniać albo rozszerzać, może znaki czynić na ziemi i niebie, sprowadzać na ludzi zarazy i wojny, burzyć państwa jedne a tworzyć drugie, rozporządzać dobrowolnie władcami ziemskimi i ich dobrami, – w Sakramentach i Najświętszej Ofierze do materii i znaku widzialnego dołączając łaskę, – zbawiać, kogo zechce, i potępiać, kto na to zasłuży, – powoływać Aniołów i ludzi przed swoją stolicę sędziowską. Oto niektóre rysy najwyższej władzy Syna Człowieczego.

Z Człowieczeństwa Chrystusowego przechodzi nadprzyrodzona władza na Namiestnika Pana Jezusa, to jest na Biskupa Rzymskiego. *Posita legitima electione* nie kolegium kardynalskie, ani Kościół, ale sam Chrystus udziela mu władzy najwyższej nad całym Kościołem. Ta władza jednak jest już ograniczoną, gdyż jurysdykcję nad Aniołami i duszami zmarłych, rozdawanie łaski bez Sakramentów i niektóre inne władze sobie zastrzegł. Mimo to Papież, podobnie jak każdy namiestnik w swoim rodzaju pod nieobecność mocodawcy, posiada potrzebną władzę *ad regendam Ecclesiam Dei juxta principia et fundamenta a Christo tradita, eamque amplificandam et perducendam ad finem supernaturalem* (18).

Od Papieża przechodzi jurysdykcja duchowna na innych zwierzchników kościelnych. Nie mówimy tego o jurysdykcji co do zakresu sumienia (*forum conscientiae*), gdyż według powszechnego zdania Chrystus bezpośrednio władzę tę daje w Sakramencie Kapłaństwa; spowiednik jednak wykonywa ją tylko względem podwładnych (*subditi*), których mu Papież sam wskazuje albo pośrednio przez Biskupa. Wszelka zaś jurysdykcja *fori externi*, tak mówi Lessius, w całej swojej rozciągłości pochodzi *a Summo Pontifice*: Papież stanowi opokę, na której Kościół zbudowano (19); on otrzymał obietnicę, że nie ustanie wiara jego, i polecenie, aby bracią w wierze utwierdzał (20); on wreszcie jest Nauczycielem i Pasterzem całego Kościoła, gdyż ma paść baranki i owce Chrystusowe (21).

"Homiletyka". Pismo miesięczne poświęcone kaznodziejstwu i życiu duchownemu, pod kierunkiem literackim Ks. Mariana Nassalskiego Magistra Teologii. Rok szósty. – Tom X. Włocławek. Druk H. Neumana. 1903, ss. 1-6. (a)

(Pisownię i słownictwo nieznacznie uwspółcześniono; ilustracje od red. *Ultra montes*).

Przypisy:

(1) O. Lessius (1554 † w Lowanium 1623), jezuita, odznaczał się głęboką pobożnością, rozległą nauką, niezmierną pracą i zaparciem się samego siebie. Pisma jego, naprzód pojedynczo wydane, zebrał Baltazar Moretus (Antwerpia 1625 – 1630). Najważniejsze są: *De justitia et jure caeterisque virtutibus cardinalium libri IV*.

(2) I Tim. VI, 15.

(3) Lessius, l. c., cap. I, n. 2.

(4) Ps. CIII, 32.

(5) Ps. XCVI, 5.

(6) Apoc. V, 13.

(7) Jer. X, 7.

(8) Ps. II, 11. 12.

(9) Ps. XXXIV, 10.

(10) Rom. XIII, 1.

(11) Exod. XX, 12.

(12) Eph. VI, 1.

(13) Eph. V, 22-24.

(14) I Petri II, 13. 14.

(15) Ps. II, 8.

(16) Mat. XXVIII, 18.

(17) Phil. II, 9.

(18) Lessius, l. c., cap. II, 13.

(19) Mat. XVI, 18.

(20) Luc. XXII, 32.

(21) Joan. XXI, 15-17.

(a) Por. 1) O. Leonard Lessius SI, a) [*De perfectionibus moribusque divinis*](#). X. 1. [*Dominium jurisdictionis esse in Deo eminentissime*](#). X. 2. [*Omnem jurisdictionem creaturarum descendere a jurisdictione divina*](#). XIII. 13. [*De subtractione auxilii externi*](#). XIII. 14. [*De excaecatione et obduratione*](#). b) [*O doskonałościach i obyczajach Bożych*](#). Księga XIII. [*O sprawiedliwości i gniewie Boga*](#). Rozdział XIII. [*O pozbawieniu zewnętrznej pomocy*](#).

2) Ks. Jacek Tylka SI, [*Dogmatyka katolicka*](#).

3) Ks. Władysław Lohn SI, [*Chrystus nauczający. Ustanowienie i skład Urzędu Nauczycielskiego*](#).

4) Ks. Maciej Sieniatycki, a) [Apologetyka czyli dogmatyka fundamentalna](#). b) [Zarys dogmatyki katolickiej](#).

5) Ks. Henryk Maria Pezzani, [Kodeks Świętego Katolickiego Kościoła Rzymskiego. Kanon 26. Zakazany jest wybór na Papieża tego, kto odstąpił od wiary katolickiej, heretyka lub schizmatyka; jeśli ktoś taki zostanie wybrany, wybór jest nieważny](#).

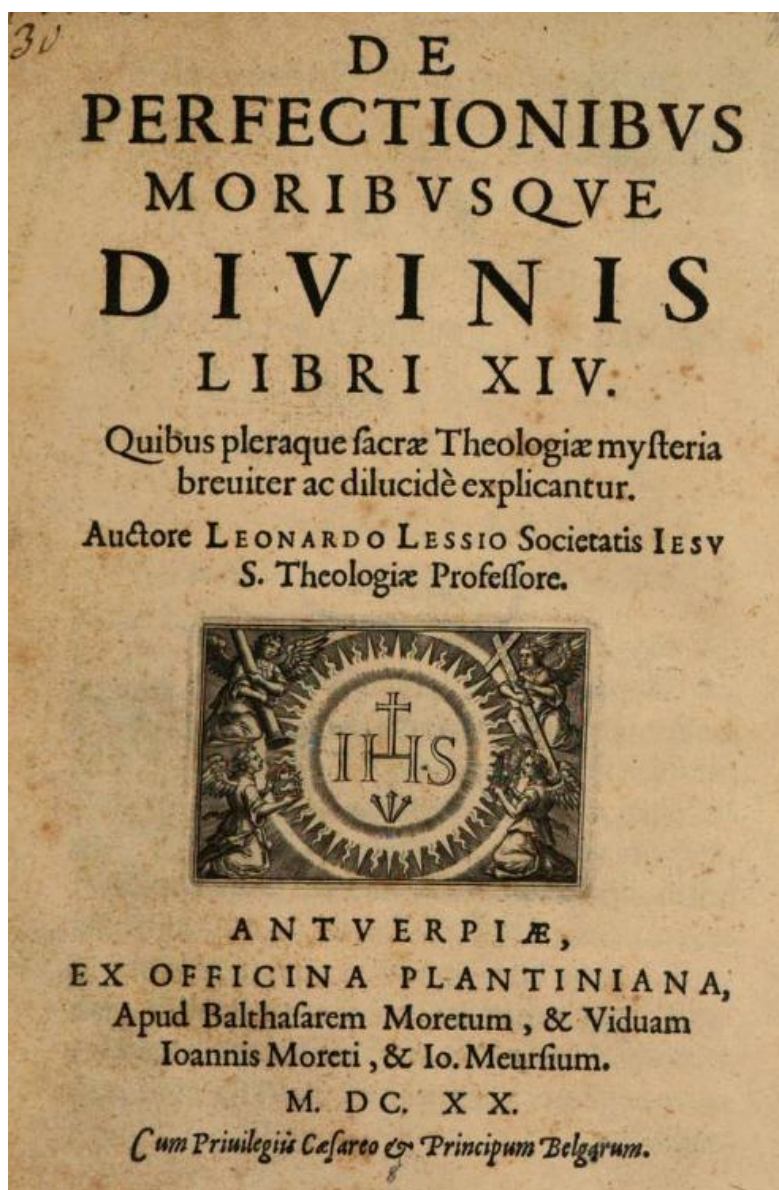
6) Ks. Franciszek Hettinger, [Nieomyślność Papieża](#).

7) Zbigniew Załęski, [Chrystus król społeczeństw](#).

8) Dr M. A., [Chrystus Król a czasy obecne](#).

9) Ks. Ignacy Domagalski, [Papieska władza duchowna nad światem gwarantem wolności rządów i ludów](#).

(Przyp. red. *Ultra montes*).

([HTM](#))

© *Ultra montes* (www.ultramontes.pl)

Cracovia MMXIX, Kraków 2019